

TULLIN TALOUSARVIOEHDOTUS VUODELLE 2024

19.4.2023

Talousarvioesitys 2024

12.28.92 Euroopan unionin perinteisten omien varojen kantopalkkiot

Momentille arvioidaan kertyvän 74 000 000 euroa.

Selvitysosa: Euroopan unionin neuvoston tekemän omien varojen päätöksen (2007/436/EY) mukaan jäsenvaltiot saavat unionin puolesta keräämiään tullituloja, maatalousmaksuja ja sokerimaksuja EU:lle tilittäessään vähentää kertyneistä tuloista 25 prosenttia jäsenvaltiolle aiheutuvien keruukustannusten kattamiseen.

Momentille tuloutetaan myös toisen jäsenvaltion Suomelle maksettavaksi sovittu osuus.

2024 talousarvio	74 000 000
2023 talousarvio	50 000 000
2022 tilinpäätös	74 447 737
2021 tilinpäätös	48 141 464

Talousarvioesitys 2024

28.01.29 Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisämenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa (Tullin osuus).

2024 talousarvio	12 000 000 (Tullin osuus)
2023 talousarvio	12 000 000 (Tullin osuus)
2022 tilinpäätös	10 981 000 (Tullin osuus)
2021 tilinpäätös	11 474 000 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2024

28.10.63 Takaisin maksettavat verot (arviomääräraha)

28.10.63.2 Tulli

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa (Tullin osuus).

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) veron takaisin maksamiseen tapauksissa, joissa maksuvelvollinen on sosiaalisista tai muista veronhuojennussäännöksissä taikka verosopimuksissa tarkoitetuista syistä valtiovarainministeriön, verohallinnon tai Tullin päätöksen nojalla oikeutettu saamaan takaisin jo maksetun veron,
- 2) tuomioistuimen päätöksellä palautettavaksi määrättyjen verojen, korkojen ja oikeudenkäyntikulujen maksamiseen tapauksissa, joissa vastaavaa tulo- tai muuta momenttia ei ole käytettävissä.
- 3) EU:lle korvattavien perimättä jääneiden tullien ja niistä aiheutuvien korko- ja muiden kulujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2024 talousarvio	1 000 000 (Tullin osuus)
2023 talousarvio	1 000 000 (Tullin osuus)
2022 tilinpäätös	171 000 (Tullin osuus)
2021 tilinpäätös	2 195 000 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2024

28.10.95.1 Verotukseen liittyvät korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 200 000 euroa (Tullin osuus).

Määrärahaa saa käyttää verotukseen liittyvien korkomenojen maksamiseen. Korkomenot perustuvat seuraaviin säädöksiin:

- 1) valmisteverotuslain 49 § (182/2010),
- 2) tullilain 93 § (304/2016),
- 3) arvonlisäverolain 101 §:n 2 momentti (1486/1994).

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

2024 talousarvio	200 000 (Tullin osuus)
2023 talousarvio	200 000 (Tullin osuus)
2022 tilinpäätös	13 377 (Tullin osuus)
2021 tilinpäätös	6 959 (Tullin osuus)

Talousarvioesitys 2024: 28.10.02 peruslaskelma

Peruslaskelma on VM:n ohjeen VN/3743/2023-VM-1 mukaan laadittu voimassa olevan vuosien 2024 – 2027 JTS-päätöksen mukaisesti.

28.10. Verotus ja tullitoimi (yhteinen osa Verohallinnolle ja Tullille)

Selvitysosa: Tullin päätehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä ja -verotuksesta, ulkomaanliikenteen valvonnasta, tullirikosten torjunnasta, ulkomaankaupan tilastoinnista ja tullilaboratoriotutkimuksista.

Toimialan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet

- Verotulojen tehokas kertymä turvataan edistämällä veronmaksuymonteisyyttä, antamalla ennakoivaa ohjausta ja hoitamalla verovalvonta uskottavasti
- Harmaan talouden torjuntaa tehostetaan ja verovajetta supistetaan kehittämällä verotustoimintoja, tehostamalla valvontaa ja parantamalla yhteistyötä viranomaisten välillä
- Verotuksen ja tullitoimen asiointipalvelut ovat asiakaslähtöisiä, nopeita ja edullisia
- Yhteiskuntaa suojataan varmistamalla tavaraturvallisuus ja torjumalla rajat ylittävää rikollisuutta.

28.10.02 Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 200 208 000 euroa.

Valtuus: EU-lähtöisiin tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen hankkeisiin saa sitoutua siten, että sitoumuksista aiheutuu, ottaen huomioon aiemmin myönnetyn valtuuden aiheuttamat menot, valtiolle menoja enintään 118 300 000 euroa.

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2022 toteuma	2023 tavoite	2024 tavoite
Tarjoamme palveluja asiakaslähtöisesti			
Tulliselvityksen asiakastytyväisyys yritysasiakkaat (asteikko 1-5, mitataan joka toinen vuosi) ¹⁾	ei mitattu	4	ei mitata
Tulliselvityksen asiakastytyväisyys henkilöasiakkaat (asteikko 1-5)	2,9	3,6	3,6
Edistämme tavarakaupan sujuvuutta ja varmistamme sen oikeellisuuden			
Tullausjärjestelmien saatavuus: järjestelmät pois käytöstä enintään (tuntia)	43	58	58
Tuomioistuimen muuttamien tullauspäätösten määrä enintään	3	5	5
Verojäämä enintään (%) ¹⁾	0,19	2	2
Turvaamme yhteiskuntaa, ympäristöä ja kansalaisia			
Takaisin saatu rikoshyöty vähintään (miljoonaa euroa) ¹⁾	71,3	20	20
Kiireellisistä laboratorionäytteistä tutkittu tavoiteajassa (%)	67	70	81
Tavaraan kohdistuvat tarkastukset, osuma-% ¹⁾	29	14	14
Kehitämme osaamista ja huolehdimme työhyvinvoinnista			
Johtamisindeksi vähintään (VM Baro) ¹⁾	3,55	3,55	3,55
Sairauspoissaolot enintään (pv/htv) ¹⁾	13	10,8	10,8
Työtyytyväisyysindeksi vähintään (asteikko 1-5, VM Baro) ¹⁾	3,69	3,70	3,70

¹⁾ Tavoite sisältyy Valtiovarainministeriön ja Tullin väliseen tulossopimukseen vuodelle 2021

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024
	toteutuma	talousarvio	esitys
Bruttomenot	198 924	220 496	212 382
Bruttotulot	5 386	3 130	3 130
Nettomenot	193 537	217 366	209 252
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	28 979	28 764	11 137
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	28 764	11 137	2 093

Osa tullilaitoksen julkisoikeudellisista suoritteista myydään kohtuusyistä omakustannushintaa alhaisemmalla hinnalla. Ko. suoritteet ovat:

- tietyt ennakkoratkaisut
- tietyt rekisteröintiä koskevat päätökset ja
- pienille tuontierille asetetut valvonta- ja tutkimusmaksut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hiilirajamekanismin toimeenpano	1 872
Tullin tehtävienhallinnan kehittäminen (v. 2023 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 350
Tullin tehtävienhallinnan kehittäminen (v. 2024 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 600
Tulliselvityksen kokonaisuudistuksen toimeenpano (v. 2023 rahoitus)	-14 208
Tulliselvityksen kokonaisuudistuksen toimeenpano (v. 2024 rahoitus)	11 196
Palkkausten tarkistukset	6 694
Kehyksen ulkopuoliset (RRF pilari2)	750
Yhteensä	6 554

2024 talousarvio	200 208 000
2023 I lisätalousarvio	2 316 000
2023 talousarvio	193 963 000
2022 tilinpäätös	193 537 000

Talousarvioesitys 2024: 28.10.02 kehittämissuunnitelma

28.10.02 Tullin toimintamenot (*siirtomääräraha 2 v*)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 210 145 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 6 000 000 euroa Tullin toiminnan teknologisen kyvykkyyden turvaamiseksi, 1 900 000 euroa pakotevalvonnan pakollisten tehtävien hoitamiseksi ja 2 037 000 euroa EU-hankkeiden kansallisiin rahoitusosuuksiin.

2024 talousarvio	210 145 000
2023 I lisätalousarvio	2 316 000
2023 talousarvio	193 963 000
2022 tilinpäätös	193 537 000

Perustelumuistio 1: Peruslaskelma 28.10.02

Peruslaskelma on valtiovarainministeriön ohjeen mukaisesti laadittu valtioneuvoston 23.3.2023 vahvistaman vuosien 2024 – 2027 kehyspäättöksen mukaisesti.

	Vuosi 2024
Edellinen kehyspäättös	185 475 000
Luomuvälvönnän lisätehtävät	140 000
Toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden turvaaminen (TA 2023)	4 000 000
Hiilirajamekanismin toimeenpanomenot	1 872 000
Tullin tehtävienhallinnan kehittäminen (v. 2024 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 600 000
Vuokrankorotusten kompensatio	427 000
Palkkausten tarkistukset	6 694 000
	200 208
Kehyspäättös 23.3.2023	000

Perustelumuistio 2: Kehittämissuunnitelma 28.10.02 Tullin toimintamenot

Tullin toiminnan teknologisen kyvykkyyden turvaaminen

Tullin kroonisena pulmana toimintansa suunnittelemisessa on ollut määrärahojen niukkuus. Tullille myönnetyt lisämäärärahat ovat pääsääntönä liittyneet yksittäisiin Tullin tehtäviin vaikuttaneisiin lakisääteisiin muutoksiin, joita ovat olleet viime vuosina mm. tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistus, arvonlisäverodirektiivin muutos, Iso-Britannian EU-eron vaikutukset tullitoimintaan, viidennen rahanpesudirektiivin mukaisen pankki- ja maksutilien rekisterin perustaminen, tiedonhallintalain vaatiman minimitasen saavuttaminen salassa pidettävien tietojen turvallisiksi käsittelemiseksi ja tuoreimpana hiilirajamekanismin käynnistäminen Tullin ollessa jatkossa hiilirajamekanismin kansallinen hallintoviranomainen.. Tulli on siis saanut rahaa näistä muutoksista aiheutuneisiin pakollisiin lisäkustannuksiin.

Valtion talousarviossa vuodelle 2023 on mukana pitkästä ajasta 4 000 000 euron suuruinen määrärahalisäys, joka ei kohdistu johonkin yksittäiseen lakisääteiseen muutokseen tai tietojärjestelmähankkeeseen. Määrärahalisäys tulee todelliseen tarpeeseen, sillä Tullin perusrahoitus on kaventunut vuosi vuodelta erilaisten säästötoimien ja kompensoimattoman kustannustason nousun vuoksi. Ilman tätä määrärahalisäystä Tulli mitä todennäköisimmin olisi joutunut henkilökuntansa määrän rajoittamistoimet jo kuluvana vuonna. Tullin vuodelle 2023 esittämä lisätarve nykytason säilyttämiseksi tosin oli useita miljoonia euroja suurempi, joten kuluva ja etenkin ensi vuosi tulee olemaan taloudellisesti tiukka eikä määrärahataso mahdollista edelleenkaan riittävää vastaamista kumuloituneisiin henkilöstö-, tietojärjestelmä- ja välinetarpeisiin.

Erityisesti Tullin ict-menoihin kohdistuu suuria kasvupaineita. Tullissa on ollut käynnissä vuodesta 2015 lähtien mittava EU-lainsäädäntöön perustuva tulliselvityksen tietojärjestelmien uudistaminen sidosjärjestelmineen. Uudistuksen aikataulut ovat EU-päätöksin venyneet alkuperäisestä 5 vuodelta vuoden 2025 loppuun saakka ja samalla ovat kasvaneet merkittävästi hankekustannuksetkin, joihin Tulli on saanut erillisrahoituksen. Vanhojen tietojärjestelmien käyttämisen siirtymäkaudet ovat samassa yhteydessä pidentyneet jopa vuoden 2025 loppuun, mikä on luonut tilanteen, jossa Tullille koituu päällekkäisiä vuosittaisia ICT-toimittajille maksettavia menoja ja lisähenkilöstön tarvetta vanhoista yhä kustannuksia aiheuttavista palveluista samalla, kun uusien palvelujen aiempaa korkeammat vuosittaiset ylläpitokustannukset tulevat niiden rinnalle. Tullin ict-menojen määrä pois lukien tulliselvitysjärjestelmien uudistamisen lisärahoitus on kasvanut viime vuosina voimakkaasti aiempien vuosien noin 24 – 26 miljoonasta eurosta vuodessa viime vuoden 36,5 miljoonaan euroon ja kuluvana vuonna on varauduttu jopa noin 50 miljoonan euron summaan.

Tulli katsoo myös, että Tullin valvontateknologian kehittämisen ja ylläpitämisen merkitys yhteiskunnan ja kansalaisten turvallisuudelle ja myös laillisen ulkomaankaupan tavaravirtojen häiriöttömälle liikkumiselle tulisi nähdä samalla tavoin tärkeäksi kuin muiden PTR-yhteistyöviranomaistenkin teknologian. Näin ei ole tähän mennessä tehty, mikä heijastuu resurssien niukkuutena ja kumuloituneina vakavina teknologisina puutteina, joita muilla ei ole.

Turvallisuusympäristön vakava heikentyminen on johtanut mittaviin määrärahalisäyksiin turvallisuusviranomaisille kuten esim. Rajavartiolaitokselle. Tulli toimii myös kaikissa rajatoimipisteissä viranomaisena ja kohtaa turvallisuusympäristön muutokset työssään uusina vakavina haasteina. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että ulkorajan ylityspaikkojen ohella (joilla siis myös Rajavartiolaitos on läsnä) Tulli hoitaa ainoana valvontaviranomaisena koko hallinnon puolesta valvontatyön myös sisärajoilla (satamat, lentokentät sekä Ruotsin ja Norjan rajat). On selvää, että tulevaisuuden logistisissa

ratkaisuissa ja toimitusketjuissa sisärajan kuljetusten merkitys Suomelle ja erityisesti Suomen huoltovarmuudelle tulee korostumaan, koska Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi Venäjän kauppa on jo nyt tyrehtynyt lähes olemattomiin eikä Venäjän kauppa tule palautumaan arvioiden mukaan entiselleen pitkiin aikoihin. Sisärajoilla tapahtuvan valvonnan tehostaminen on nyt ajankohtaisempaa kuin koskaan. Tulli ei ole kuitenkaan saanut muita turvallisuusviranomaisia vastaavia määrärahalisäyksiä. Jos Tulli saisi lisää rahaa, se mm. hankkisi valvontateknologiaa ja ajantasaistaisi valvontakyvykkyytään rajoilla sekä pyrkisi nopeuttamaan konkreettista valvontatyötä tukevan automaation (tiedonkeruu ja -analysointi sekä liikennevirroissa tapahtuvien poikkeamien tunnistaminen tullitoimenpiteiden tehokkaan kohdentamisen toteuttamiseksi) käyttöönottoa. Pelkän epävarman ja kertaluonteisen EU-rahoituksen varaan ei voi rakentaa pitkäjänteistä valvontateknologian kehittämistä ja ylläpitoa.

Samalla tulee kiinnittää huomiota siihen, että EU-jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä tavarat ovat ns. vapaassa liikenteessä, jolloin ne eivät kolmasmaakaupan tavoin ole tullille tehtävien tietosisältövaatimusten täyttävien ja määrämuotoisten ilmoitusmenettelyjen piirissä. Tällöin Tullin tietotarpeet analyysitoiminnalle tavaraturvallisuuden varmistamiseksi sekä rajat ylittävään liikenteeseen kytkeytyvän rikollisuuden paljastamiseksi kootaan erilaisista tietolähteistä. Tulli pitää kattavaa tietojen keruuta ja analysointia sekä turvallista tiedonhallintaa ja tietojenvaihtoa keskeisenä elementtinä kokonaisturvallisuutta painottavien strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

Tulli suorittaa rikosten esitutkinnan yhteydessä telepäätelaitteisiin, tietokoneisiin sekä muihin digitaalista aineistoa sisältäviin laitteisiin ja tietojärjestelmiin tutkintaa sekä sähköisen todistusaineiston hankintaa. Yhteiskunnan ja erityisesti viestinnän digitalisoituessa päätelaitteiden tutkinnalla on aiempaa suurempi merkitys tuloksellisen rikostutkinnan kannalta, ja muutos jatkuu tulevaisuudessa saman suuntaisena. Samalla viestiliikenteen ja päätelaitteiden salaukset kehittyvät jatkuvasti, minkä johdosta salauksen purusta on tulossa rikostutkinnan kannalta kriittinen menestystekijä. Digitaalisen toimintaympäristön merkityksen kasvaminen myös laittomassa toiminnassa johtaa samalla myös vaatimuksiin entistä suurempien datamassojen tutkintaan.

Merkittävä epävarmuustekijä jatkoa ajatellen on myös voimakkaasti kasvaneen inflaation vaikutus kustannustasoon. Tullille kuten muille virastoille on lisätty vuosittain määrärahoihin valtionhallinnon palkkaratkaisujen aiheuttama palkkausmenojen kasvu, mutta sen sijaan muiden menojen kustannustason nousua ei ole kompensoitu. Tosin tälle vuodelle virastoille kompensoitiin 50% vuokramenojen arvioidusta kasvusta, mikä Tullin kohdalla tarkoitti 427 000 euroa. Toimittajien kanssa solmituissa sopimuksissa on pääsääntönä esimerkiksi kuluttajahintaindeksiin sidottu indeksiehto, joten edessä on merkittäviä korotuksia palvelujen ja tavaroiden hankintahintoihin. Tullin viime vuoden toteutuneista bruttomenoista 81,3 miljoonaa euroa kohdistui muihin kuin palkkausmenoihin, joten jokaisen prosenttiyksikön tuoma menonlisäys on reilu 800 000 euroa ja helmikuun 2023 inflaatioprosentin 8,8 % vaikutus olisi reilut 7 miljoonaa euroa, jos kaikki hankintahinnat kohoaisivat sen mukaisesti. Pahimmillaan voi käydä niin, että voimakkaana jatkuva inflaatio aiheuttaa Tullille kuten muillekin virastoille merkittäviä vaikeuksia rahoittaa edes perustoimintaansa, ellei kustannustason nousua kompensoida lainkaan määrärahoihin.

Yhteenvetona on todettava, että Tullin rahoituskriisi realisoituu kehyskauden 2024 – 2027 alussa. Näin tapahtuu jo pelkästään arvioidun pakollisen menopaineen ja käytettävissä olevan määrärahatason (ml. siirtyvät erät) suuren epäsuhteen vuoksi. Tullin käytössä olevat edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat ovat viime vuosina mahdollistaneet vuosittaisten määrärahojen lisänä toiminnan jatkuvuuden, mutta niiden luoma puskuri loppuu kehyskauden alussa. Samalla edellä mainitut pakolliset ICT:n ylläpitokustannukset kasvavat uudelle tasolle. Tällöin Tullin viimeinen käytännön mahdollisuus olisi hakea säästöjä

henkilöstövähennysten kautta, mikä olisi lyhytnäköistä ja vahingollista ottaen huomioon, että vuonna 2006 alkaneen henkilöstön supistamisen jälkeen vasta muutama vuosi sitten pystyttiin pitkästä ajasta pysäyttämään henkilöstömäärän väheneminen ja rekrytoimaan lisää henkilöstöä Brexitin ja arvonlisäverodirektiivin manuaalista työtä lisäävien vaikutusten vaatimien lisämäärärahojen turvin muuallekin kuin ict-kehittämiseen.

Tulli ehdottaa, että Tullin toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden turvaamiseksi jatkossakin Tullille myönnetään 6 000 000 euron lisärahoitus vuodelle 2024.

Venäjään kohdistuvan pakotevalvonnan rahoituksen jatkaminen vuonna 2024

Tullin tehtävä on tunnistaa pakotteiden alaiset tavarat ulkomaankaupan tavaravirroista ja puuttua niihin ottamalla tavarat Tullin haltuun ja käynnistämällä niiden osalta tarvittavat viranomaisprosessit. Lisäksi Tulli tukee muita toimivaltaisia viranomaisia (erityisesti ulosotto, ulkoministeriö ja rahanpesun selvittelykeskus) pakotteiden alaisten tavaroiden ja toimijoiden tunnistamisessa. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan johdosta asetettujen hyvin laajojen pakotteiden täytäntöönpanon osalta (myös) Tulliin on kohdistunut ennen näkemätön ja ennakoimaton työmäärä sekä odotukset kattavasta ja nopeatempoisesta toiminnasta. Lisätyötä on kohdistunut heti alkuvaiheissa erityisesti tiedusteluun ja riskianalyysiin ja tullivalvontaan sekä sittemmin yritystarkastukseen ja nyt prosessin viimeisimmässä vaiheessa esitutkintaan.

Pakotteiden aiheuttama lisäpaine on johtanut osin muun normaaliajan tehtävien karsimiseen sekä tiedonhankinnan ja analysoinnin kaventumiseen tilanteessa, jossa jokaisen turvallisuusviranomaisen tulee kyetä huolehtimaan oman tehtäväalueensa osalta yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaamiseksi tarpeellisesta tiedonhankinnasta ja analysoinnista. Vastaavasti paljastettujen säännöstelyrikosten aiheuttama lisätyö tarkastuksissa ja erityisesti esitutkinnassa (normaalista 2-5 säännöstelyrikoksen esitutkinnasta kasvu vuonna 2022 noin 300 esitutkinnan käynnistymiseen) aiheuttaa merkittävää haittaa muiden (erityisesti) harmaan talouden ja talousrikollisuuden selvittämiseen.

Tullille myönnettiin vuoden 2022 kolmannessa lisätalousarviossa (LTAE III/2022) rahoitus analyysi- ja tiedustelukyvykkyyksien kehittämiseen sekä esitutkinnan ja analyysi- ja tiedustelutehtävien vahvistamiseen vuoden 2023 loppuun saakka 1 500 000 euroa lisämäärärahoja. Tämän määrärahan ansiosta on pystytty rekrytoimaan uutta henkilökuntaa em. tehtäviin sekä laajentamaan kansainvälisen kaupan tiedonhankintaa. EUn pakotepolitiikan kiristyessä ja pakotteiden laajentuessa koko vuoden 2022 ajan jatkuen edelleen vuonna 2023 Tulli esittää tämän jo kertaalleen myönnetyn määrärahan myöntämistä nykytilanteeseen päivitettyinä myös vuodelle 2024 (ja sittemmin mahdollisesti pysyvänä määrärahana julkisen talouden suunnitelman yhteydessä) 1 900 000 euron suuruisena.

CCEI-rahoitusvälineen kansallinen osuus vuodelle 2024

EU:n rahoituskauteen vuosille 2021 – 2027 sisältyy uutena rahoitusvälineenä tullivalvontavälinerahasto (CCEI). Rahastoon on varattu 1 006 miljoonaa euroa rahoituskaudelle 2021 – 2027. Rahaston tarkoituksena on tukea jäsenmaiden mahdollisuuksia hankkia tullivalvontaa mahdollistavia välineitä, joiden avulla tarkastuksia voidaan tehdä tehokkaasti ja tuloksekkaasti. Tuen piiriin luetaan laitteita, jotka

mahdollistavat ei-intrusiiviset tarkastukset, kehoon kätkettyjen esineiden löytämisen, säteilevien aineiden valvonnan, laboratorioanalyysin, näytteiden kenttä-analyysin ja käsikäyttöiset laitteet.

Tulli haki viime talvena ensimmäisellä hakukierroksella yhteensä 18,4 miljoonan euron rahoitusta CCEI-rahoitusvälineestä. Hakemuksista 1,6 miljoonaa euroa kohdistui Tullilaboratorion välineisiin ja 16,8 tullitoimipaikkojen varusteluun sisältäen myös CCEI-rahoitusvälineen mahdollistaman säteilyvalvontalaitteiston hankinnan. EU-rahoitusosuuden 18,4 miljoonaa euroa, joka kattaa 80 % päälle tulee kansallinen 20 % osuus eli 4,6 miljoonaa euroa bruttomäärän ollessa 23 miljoonaa euroa.

Ennakoarviosta poiketen komissio hyväksyi kaikki Tullin esitykset. Rahoitussopimukset vahvistettiin kesän 2022 aikana ja hankekausi käynnistyi syyskuun 2022 alusta, minkä jälkeen projekteja ryhdyttiin toteuttamaan osan niistä vaatiessa tarkemman suunnittelun ja kilpailutuksen samalla, kun osasta niistä voidaan tehdä hankintapäätökset nopeasti voimassa olevien sopimusten puitteissa.

Vuoden 2022 arvioitu kansallinen rahoitusosuus 125 000 euroa sisältyy vuoden 2022 neljänteen lisätalousarvioon sen kattaessa lähinnä matkatavaroiden, postilähetysten ja muiden pientavaroiden läpivalaisuun tarkoitettuja laitteita. Näiden tilausten ennakoitu arvo on noin 622 000 euroa kansallisen rahoitusosuuden ollessa siten 125 000 euroa. Vuoden 2023 aikana toteutettaviksi suunnitelluista hankinnoista maksettavaksi tulevan bruttomäärän arvioidaan olevan noin 6 170 000 euroa, mistä kansallinen osuus 20% on noin 1 235 000 euroa sen sisältyessä vuoden 2023 ensimmäiseen lisätalousarvioon. Vuoden 2023 hankinnoissa on mukana mm. ANPR-laitteita (rekisterikilpien ja konttien tunnistaminen), säteilyvalvontalaitteita, RAMAN-laitteita (aineiden tunnistaminen kentällä), isojen läpivalaisulaitteiden ennakkomaksuja ja laboratoriolaitteita.

Vuonna 2024 maksettavaksi ennakoitujen määrien arvioidaan olevan noin 10 189 000 euroa, josta kansallinen rahoitusosuus 20% on noin 2 037 000 euroa. Hankintoihin sisältyy isojen läpivalaisulaitteiden maksuja noin 5,5 miljoonaa euroa, laboratoriolaitteiden maksuja noin 1,9 miljoonaa euroa, säteilyvalvontalaitteiden maksuja noin 1,8 miljoonaa euroa ja ANPR-laitteiden maksuja noin 1 miljoonaa euroa. Tulli esittää, että kansallinen rahoitusosuus 2 037 000 euroa lisätään Tullin määrärahoihin vuodelle 2024.

European Maritime Single Window

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat hyväksyneet asetuksen (EU) 2019/1239 eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmukaisen palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta. Asetuksen tavoite on vahvistaa yhdenmukaiset säännöt satamakäyntejä varten vaadittujen tietojen tarjoamiselle, erityisesti varmistamalla, että samat tiedot voidaan ilmoittaa kuhunkin merenkulkualan kansalliseen keskitettyyn palvelupisteeseen samalla tavalla. Asetuksella pyritään myös helpottamaan tiedonsiirtoa ilmoittajien, asiaankuuluvien viranomaisten ja käyntisataman satamapalvelujen tarjoajien sekä muiden jäsenvaltioiden välillä. Asetusta sovelletaan alkaen 15.8.2025.

Eurooppalaisella merenkulkualan yhdenmukaisella palveluympäristöllä (European Maritime Single Window, EMSWe) tarkoitetaan oikeudellista ja teknistä kehystä, joka on luotu satamissa käyntejä unionissa koskeviin ilmoitusvelvoitteisiin liittyvien tietojen sähköistä siirtämistä varten, joka koostuu yhdenmukaistettuja ilmoituskäyttöliittymiä hyödyntävien merenkulkualan kansallisten keskitettyjen palvelupisteiden verkostosta ja johon sisältyy tietojenvaihtoa SafeSeaNet-järjestelmän ja muiden asiaankuuluvien järjestelmien kautta

sekä yhteisiä palveluja käyttäjerekisteriä ja pääsyn hallintaa, osoitusta, alusten tunnistamista, sijaintikoodeja sekä vaarallisia ja ympäristöä pilaavia aineita ja terveyttä koskevia tietoja varten.

Suomessa järjestelmästä vastaavana viranomaisena on liikenne- ja viestintävirasto Traficom, jonka kanssa Tulli tekee yhteistyötä, joka on jatkunut jo pitkään mm. nykyisen Portnet-järjestelmän osalta. Tullille on annettava tietyt saapumis- ja poistumisilmoitukset määräajassa ennen laivan saapumista ja ennen laivan lähtöä. Tietojen toimittajina on pääasiassa kuljetusliikkeet, satamaoperaattorit ja muut satamassa operoivat toimijat.

Tulli tulee esittämään tarvittavia määrärahoja tähän tarkoitukseen sen jälkeen, kun tarvittavat tietojärjestelmä- ja prosessimuutokset ovat tarkentuneet riittävälle tasolle.

eFTI-asetuksen soveltamisen alkaminen – tietojärjestelmämuutokset ja integraatiot

EU:n eFTI (Electronic Freight Transport Information) asetuksella yhdistetään EUCDM (EU Customs Data Model) sekä EUTDM (EU Transport Data Model) tiedot yhteen kaiken kattavaan digitaaliseen tietomalliin. eFTI-asetus kattaa kaikki sisäliikenteen kuljetusmuodot. EU:n tulliviranomaiset veloitetaan hyväksymään eFTI:n tietomallien käyttö 2020-vuosikymmenen alkupuoliskolla Tullille annettavien ilmoitus toimituskanavana. eFTI-asetuksen soveltaminen alkaa 21.8.2024, mihin mennessä kansalliset ICT-ratkaisut tulee olla valmiina ja toiminnassa.

eFTI-täytäntöönpanosta vastaa Suomen osalta LVM ja sen johtamana Traficom. Kunkin hallinnonalan tulee toteuttaa itse omiin järjestelmiinsä eFTI-asetuksen edellyttämät muutokset. Tullin tulee eFTI-asetuksen täytäntöönpanon johdosta rakentaa tarvittavat tietojärjestelmät sekä siihen välittömästi liittyvät integraatiot tiedon hyväksikäytön varmistamiseksi. Järjestelmien rakentamisen ja integraatioiden toteuttamisen kustannukset eivät ole vielä selvillä, vaan ne tulevat tarkentumaan jatkossa.

Lainsäädäntöä ei ole kaikilta osin vielä viimeistelty eikä siten valittavaa toimintamallia ei ole vielä lopullisesti ratkaistu Komission työryhmissä. Tämän hetken tiedon mukaan nämä linjaukset ratkaistaan kevään-syksyn 2023 aikana. Loppuvaiheen viivästyksistä johtuen määrärahoja edellyttävien järjestelmämuutosten ja investointien osalta määrärahatarve kohdistuu näillä näkymin vuosille 2024-2026. EFTI-hankkeen ohjausryhmässä on sovittu, että välttämättömät määrärahaesitykset valmistellaan sektoreittain kunkin viranomaisen toimesta, mutta esitykset kootaan yhdeksi koko hanketta koskevaksi kokonaisuudeksi varsinaista määrärahaesitystä laadittaessa LVMn toimesta. Tulli tulee esittämään kustannuksien edellyttämiä määrärahoja myöhemmin.

EU-lähtöisen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen jatkaminen

Vuosina 2013 – 2014 Tulli käynnisti hankkeen tulliselvitysjärjestelmien uudistamiseksi pohjautuen EU-lainsäädännön muutoksiin, jotka ovat jäsenmaita pakottavia ja joihin Suomi sitoutui lainsäädännön hyväksyessään. Tietojärjestelmien sisältämät toiminnot ja niiden käyttöönoton aikataulut ovat jäsenmaita sitovia. Kyse ei siten ollut lähtökohtaisesti tuottavuushankkeesta. Tullille myönnettiin hankekokonaisuuteen 54 200 000 euron tilausvaltuus vuonna 2015 ja tilausvaltuutta vastaavat määrärahat vuoteen 2021 saakka. Alun perin Multi Annual Strategic Plan (MASP 2016) velvoitti jäsenmaita ottamaan kaikki EU-lainsäädännön sisältämät toiminnot käyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä.

EU-tason päätöksiin tehtyjen muutosten jälkeen nyt voimassa oleva MASP 2019 lykkäsi käyttöönottoja vaiheittain vuoden 2025 loppuun saakka. Kehittämisen ja käyttöönottojen

aikajänne kasvoi siten viidestä kymmeneen vuoteen. Toteutettavaksi oli tullut myös ominaisuuksia ja toimintoja, joista ei ollut tietoa haettaessa aiempaa tilausvaltuutta. Kaikkien muutosten seurauksena Tulli haki lisää tilausvaltuutta kehusehdotuksessaan vuosille 2022 – 2025 ja lisätalousarviossa vuodelle 2021. Tullille myönnettiin keskustelujen jälkeen lisää tilausvaltuutta siten, että hankekokonaisuudesta aiheutuvista sitoumuksista voi aiheutua valtiolle menoja enintään 118 300 000 euroa.

Nykyisen käsityksen mukaan tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksesta aiheutuvat työt eivät pääty vuoteen 2025 vaan jatkuvat ainakin vuoden 2026 ja luultavasti myös vuonna 2027. Komissio on myös valmistellut päivitystä MASP 2019 –suunnitelmaan mutta sisällöstä ei ole vielä tehty päätöksiä. Kustannustasot ovat myös kohonneet vuonna 2022 virinneen ja yhä korkeana jatkuvan inflaation myötä.

Tullin käsitys on, että nykyinen tilausvaltuus ei tule riittämään kokonaisuudistuksen läpivientiin vaan loppuneen jo ensi vuoden aikana. Tulli täydentää esitystään ensi vuoden talousarvioksi tältä osin, jähkä suunnitelmat ovat täsmentyneet riittävästi.